

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

(підпис)

М. Є. Жидко
(ініціали та прізвище)

«28» серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Виробнича практика

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2025 рік

Катерина ФАВОРОВА, доц. каф. 704, к. психол. н. _____
(ім'я та прізвище, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри психології
(№ 704)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри канд. психол. наук, доц. _____
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Юрій ГУЛИЙ _____
(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти: Маргарита СТАРОДУБЦЕВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Фаворова Катерина Миколаївна.

Посада: доцент кафедри 704.

Науковий ступінь: к. психол. н.

Перелік дисциплін, які викладає:

1. Соціальна психологія;

1. Психологія сім'ї;

2. Сексологія.

Напрями наукових досліджень:

психологічні аспекти партнерських відносин, особистісні чинники взаємодії у різних видах соціального спілкування.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти; Денна, заочна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6 семестр.

Дисципліна обов'язкова

Загальна кількість годин за навчальним планом - 90 годин / 3 кредитів ЄКТС. Кількість годин аудиторної – 0, та 90 самостійної роботи здобувачів.

Види занять – лекції, семінарські заняття

Вид контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Виробнича практика базується на наступних дисциплінах, освоєних здобувачами: «Введення до спеціальності», «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», «Психологія розвитку і вікова психологія», «Практикум з психології», «Політична психологія», «Юридична психологія».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета -рефлексивне закріплення теоретичних знань і набуття навичок їх практичного застосування, а також особистісно-орієнтована професійна підготовка, що включає формування професійної мотивації, освоєння

різноманітних патернів поведінки для самовираження особистості в професійній діяльності.

Завдання виробничої практики

Завданнями виробничої практики у здобувачів-психологів є:

- засвоєння основних психологічних категорій і понять,
- підходи до вивчення людини як суб'єкта діяльності,
- основні експериментальні шляхи вирішення ключових проблем психології пізнавальних процесів,
- вміння ставити цілі, формувати задачі індивідуальної та спільної діяльності, кооперуватися з колегами по роботі;
- формування навички вирішення практичних завдань;
- освоїти специфіку діяльності психолога в установах різного профілю;
- самостійно визначати методи та методики вивчення проблем, пов'язаних зі структурою та особистістю людини,
- розуміти основні закономірності її поведінки та проявів психіки;
- сформувати професійну позицію психолога, освоїти професійну етику.

Компетенції того, хто навчається, сформовані в результаті проходження виробничої практики

В результаті проходження виробничої практики той, хто навчається повинен набути наступних практичних навичок:

- вміння ставити цілі, формувати задачі індивідуальної та спільної діяльності, кооперуватися з колегами по роботі;
- формування навички вирішення практичних завдань;
- освоїти специфіку діяльності психолога в установах різного профілю;
- самостійно визначати методи та методики вивчення проблем, пов'язаних зі структурою та особистістю людини,
- розуміти основні закономірності її поведінки та проявів психіки;
- сформувати професійну позицію психолога, освоїти професійну етику.

4. Зміст виробничої практики

Змістовний модуль №1.

Тема 1 .Вступ до психологічної практики. Методи в психології.

Вступ. Предмет, методи та завдання курсу. Методи дослідження в психології.. Етапи психологічного дослідження. Правила виконання та оформлення дослідницької роботи. Етичні принципи та правила роботи психолога.

Тема 2.Метод спостереження. Тренінг спостереження та спостережливості.

Різновиди візуальної діагностики типів та індивідуальних особливостей тілесного складу людини. Візуальна діагностика загальних та індивідуальних ознак побудови голови та обличчя. Візуальна діагностика невербальних проявів психічних станів (пози, жести, міміка, рухи, інтонація, тембр та гучність голосу, хода).

Діагностичне дослідження особистісного простору та дистанції спілкування.

Тема 3 . Методи дослідження відчуттів.

Дослідження відчуттів за допомогою психофізіологічних методів. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Робота в проєктивних техніках.

Тема 4. Методи дослідження сприйняття та уваги.

Дослідження ролі відчуттів і сприйняття в пізнавальній діяльності людини.

Дослідження пізнавального контролю під час сприйняття. Дослідження індивідуальних особливостей сприйняття (полезалежності-полenezалежності)

Дослідження спостережливості. Дослідження спостережливості при сприйнятті емоцій. Дослідження стійкості і концентрації уваги.

Тема 5. Проєктивні техніки.

Опис та характеристика проєктивних методів дослідження. Різновиди проєктивних методів. Використання різноманітних проєктивних способів та методів дослідження. Аналіз та сприйняття малюнків та розмальовок.

Самостійна робота.

Тема 1 . Вступ до психологічної практики. Методи в психології.

Вступ. Методи дослідження в психології.. Етапи психологічного дослідження. Правила виконання та оформлення дослідницької роботи. Етичні принципи та правила роботи психолога.

Тема 2. Метод спостереження. Тренінг спостереження та спостережливості.

Візуальна діагностика типів та індивідуальних особливостей тілесного складу людини. Візуальна діагностика невербальних проявів психічних станів (пози, жести, міміка, рухи, інтонація, тембр та гучність голосу, хода). Діагностичне дослідження особистісного простору та дистанції спілкування. Проведення анкетного опитування.

Тема 3 . Методи дослідження відчуттів.

Дослідження відчуттів при проведенні анкети та спостереження за випробуваними. Підготовка до аналізу проєктивних технік.

Тема 4. Методи дослідження сприйняття та уваги.

Дослідження ролі відчуттів і сприйняття в пізнавальній діяльності людини. Дослідження пізнавального контролю під час сприйняття. Дослідження спостережливості. Дослідження спостережливості при сприйнятті емоцій. Дослідження стійкості і концентрації уваги.

Тема 5. Проєктивні техніки.

Опис та характеристика проєктивних методів дослідження. Проведення проєктивних методів дослідження. Аналіз та сприйняття малюнків та розмальовок.

Змістовний модуль №2.

Тема 6. Психологічний портрет.

Застосування діагностичного методу «Психологічний портрет особистості». Розробка та написання портрету. Опис психологічних портретів відомих особистостей. Дослідження особистості біографічним методом.

Тема 7. Методи дослідження мислення та мовлення.

Дослідження лабільності-рігідності процесів мислення (методика «словесний лабіринт»).

Дослідження логічного мислення (методика Равена). Дослідження індивідуально-психологічних особливостей мислення за допомогою методик «Відгадування загадок» та «Розуміння прислів'їв».

Тема 8. Методи дослідження особистості.

Робота із різноманітними методиками по дослідженню індивідуальних особливостей особистості (характер, темперамент, здібності). Дослідження міжособистісних стосунків в групі. Дослідження міжособистісних стосунків в колективі. Дослідження міжособистісних стосунків в сім'ї.

Тема 9. Психологічні ігри.

Характеристика та різновиди психологічних ігор. Розробка та проведення психологічної гри. Використання одержаних даних в діагностиці. Психолого-педагогічна робота та діагностика. Формування стратегія проблематизації та рефлексії. Вміння слухати та чути.

Відпрацювання вміння вірно та чітко подавати інформацію. Будування контакта з аудиторією – різні тренінги. Використовування вправ «Предметні позиції», «Публічний виступ» та робота у двійках-трійках на будування контакта.

Самостійна робота.

Тема 6. Психологічний портрет.

Розробка та написання «Психологічний портрет особистості». Опис психологічних портретів відомих особистостей. Дослідження особистості біографічним методом.

Тема 7. Методи дослідження мислення та мовлення.

Дослідження лабільності-рігідності процесів мислення (методика «словесний лабіринт»). Дослідження логічного мислення (методика Равена). Дослідження індивідуально-психологічних особливостей мислення за допомогою методик «Відгадування загадок» та «Розуміння прислів'їв».

Тема 8. Методи дослідження особистості.

Відпрацювання методики «Самооцінка особистості» С.А. Будасі. Дослідження тривожності (Методика діагностики самооцінки Ч.Д. Спілбергера, Ю.Л. Ханіна.) Дослідження агресії. Відпрацювання методики Басса-Дарки. Відпрацювання експериментально-психологічної методики вивчення фрустраційних реакцій С.Розенцвейга (адаптованої). Методика «Ціннісні орієнтації» М.Рокіча. Відпрацювання методик діагностики особистості на мотивацію до успіху Т.Елерса. Методики на діагностику особистості на уникнення невдач Т.Елерса. Дослідження потреби в одобренні Д. Марлоу, Д.

Крауна.Відпрацювання методики САН (самопочуття, активність, настрої).Дослідження властивостей темпераменту (методика ОСТ В.М.Русалова).

Дослідження типу темпераменту (методика Г.Айзенка на дослідження екстраверсії-інтроверсії та нейротизму (варіант А та В)).Дослідження характеру (відпрацювання тесту-опитувальника Леонгарда - Шмішека «Дослідження акцентуованих якостей особистості»).Дослідження характерологічних тенденцій (Методика Т.Лірі).Дослідження рівня процесів збудження, та рухливості нервових процесів (методика діагностики темпераменту Я.Стреляу).Відпрацювання методики багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла.Діагностика соціально-психологічного клімату в групі.

Методика виявлення стилю керівництва трудовим колективом (В.П. Захаров. О.Л. Журавлева).Відпрацювання методики «Незакінчені речення» Сакса і Леві.Методика діагностики батьківського ставлення О.Я.Варга та В.В.Столїна.Психологічна атмосфера в сім'ї. «Опитувальник інтерперсонального діагнозу» (Т.Лірі, Р.Лафорже, Р.Ф.Сучек)

Тест-опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В.В.Столін. Т.Л.Романова, Г.П.Бутенко).

Тема 9. Психологічні ігри.

Розробка та проведення психологічної гри. Вміння слухати та чути. Методики «Розмова без слів», «Оборотний зв'язок», «Відображення почуттів», «Сліпе слухання».Вдпрацювання «трьохтактної схеми слухання». Емпатичне слухання. «Публічний виступ» та робота у двійках-трійках на будування контакта.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (контрольні роботи за розділами курсу, колоквіум) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Таблиця 8.1 – Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

№	Критерій, за яким оцінюється щоденник практики	Рейтинговий бал
1	Перевірка щоденника:	60
1.1	відповідність змісту щоденника темам практики	40
1.2	самостійність вирішення поставленої задачі	6
1.3	наявність елементів науково-дослідного характеру	6
1.4	наведення власних ідей та думок	4
1.5	відповідність стандартам оформлення	4
2	Захист щоденника, в т.ч.:	40
2.1	доповідь	25
2.2	правильність відповідей на поставлені запитання	15
Всього		100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з 16 питань відкритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та десяти питань закритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 1).

8.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: **знати** термінологічний апарат дисципліни; сутність кожного рівня методології; методи наукового дослідження; закони логіки; структурні елементи НД; методологічний апарат НДР; вимоги щодо стилю наукового тексту; різні види форми представлення результатів НД.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: **вміти** використовувати термінологічний апарат дисципліни для вирішення практичних завдань; обирати відповідні наукові методи дослідження; застосовувати закони логіки; формулювати методологічний апарат НДР; відповідно до вимог продемонструвати вміння щодо оформлення різних видів ілюстративного матеріалу, списку наукових джерел, опису методів в НДР,

написання тез; визначати актуальність, об'єкт предмет, мету, завдання для кваліфікаційної роботи магістра.

8.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 70 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять. Вміти сформулювати закони логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження. За зразком оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Без принципових помилок виконати НДР та представити її результати у вигляді тез. Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять.

Добре (75-89) – Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Вміти пояснювати зміст основних понять. Вміти аналізувати чи наводити факти, застосовуючи теоретичні положення законів логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Вміти обґрунтовано пояснювати розташування кожного елементу в методологічній частині НД. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження та без принципових помилок обґрунтовано пояснити його застосування. Самостійно оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Вміти самостійно розв'язувати задачі прикладного характеру. Повністю відповідно до вимог виконати НДР у вигляді тез та з обґрунтуванням представити її результати у публічному захисті.

Відмінно (90-100) – Здати своєчасно всі завдання до семінарських занять без помилок. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Без принципових помилок виконати НДР та з обґрунтуванням представити її результати у публічному захисті.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність. Практичні частини семінарських занять, які не виконані та не здані своєчасно повинні бути відпрацьованими відповідно до графіку ліквідації заборгованості.

10. Методичне забезпечення

Сілабус з виробничої практики

11. Рекомендована література

Базова

1. Допіра В.М. Практикум із загальної психології.- К., 2001.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Видання друге, перероблене та доповнене. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. - 222 с.
3. Максименко С.Д. Психологія особистості: парадигма життєстворіння / С. Д. Максименко // Психологія і суспільство. - 2006. - №4. - С. 8-52
4. Психологія : короткий навч. словник: терміни і поняття: гриф МОН України ; Ю.Г. Шадських, В.М. Піча. - Львів :Магнолія 2006, 2008. - 276 с.
5. Основи практичної психології / В.Панок, Н. Чепелева, Т.Титаренко. - К.: Либідь, 2001 .- 534 с.

Допоміжна

1. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Партико ; М-во освіти і науки України, Львів. ун-т ім. І. Франка. – Київ: Ін Юре, 2008. – 416 с.
2. Психологія : підручн. / за ред. Ю. Л. Трофімова. – Вид. 3-тє, стереотипн. К.: Либідь, 2001. 560 с.
3. Психологія: навч. посібн. / за ред. І. М Цимбалюк. – К.: Професіонал, 2004. – 216 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету http://library.khai.edu/library/page_lib.php
2. Електронна адреса кафедри психології khai.psyho@gmail.com
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського - nbuv.gov.ua